

LEIJAPOIKA

USA, 2007

Käsikirjoitus: David Benioff

Ohjaus: Marc Foster

Näyttelijät: Khalid Abdalla - Amir

Homayoun Ershadi - Baba

Zekiria Ebrahimi - nuori Amir

Ahmad Khan Mahmoodzada -nuori Hassan

Shaun Toub - Rahim Khan

Nabi Tanha - Ali

Ali Danesh Bakhtyari - Sohrab

Said Taghmagui - Farid

Atossa Leoni - Soraya

Abdul Qadri Farookh - General Taheri

Maimoona Ghizal - Jamilla

Abdul Salam Yusoufzai - Assef

Elham Ehsas - nuori Assef

Musiikki: Alberto Iglesias

Genre: draama

Kesto: 130 min.

Ikäraja: K13

Alkuperäinen nimi: *The Kite Runner*

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu yläkouluun ja lukiolaisille.

Oppimateriaalin teemoja:

Afganistanin lähihistoria, eri väestöryhmien eriarvoisuus, isän ja pojan suhde, ystävyys, tarinat uutisten takana, syyllisyys ja teon hyvittäminen, islamilaisuus

Elokuvan käsikirjoitus pohjautuu Khaled Hosseinin romaaniin *The Kite Runner*. Kirjan suomennos *Leijapoika* ilmestyi 2004 Otavan kustantamana.

SYNOPSIS

Leijapoika on eppinen tarina isistä ja pojista, ystävydestä ja petturuudesta. Se on elokuva Amirista ja Hassanista, kahdesta afganistanilaisesta pikkupojasta 1970-luvun alkupuolen Kabulissa.

Pojat ovat parhaat ystävät vaikka heidän välillään on suuri ero. Amir on rikkaan ja vaikutusvaltaisen isänsä ainoa poika, Hassan taas palvelijan poika ja vähemmistökansalainen, mongolien jälkeläisiin kuuluva hazara ja šiiauskoinen muslimi. Valtavaestö Afganistanissa on pataaneja eli afgaaneja ja sunnalaisia. Poikien välinen ystävyys ei ole tasaveroinen, vaan siinä on isännän ja palvelijan välinen arvoasetelma.

Pojat ovat taitavia leijanlennättäjiä Kabulin leijakisoissa, joissa pyritään pudottamaan vastustajan leija taivaalta. Hassanin tehtävänä on etsiä pudotetut leijat, sotasaaliit.

Erään kerran leijanlennätyskilpailussa Hassan saa kimppuunsa vihamiehensä Assefin, joka inhoaa erityisesti hazaroita. Amir näkee väkivallanteon, Hassanin nöyryytyksen, mutta seuraa sitä sivusta, eikä uskalla auttaa ystäväänsä. Häpeä omasta petturuudesta ja pelkuruudesta alkaa kuitenkin painaa hänen mieltään.

Neuvostomiehitys, sotaherrojen aika ja lopulta talibanit tuhoavat 1970-luvun rauhallisen ja vauraan Kabulin. Amir pakenee isänsä kanssa Yhdysvaltoihin ja yrittää unohtaa entisen kotimaansa. Hän menee naimisiin ja ryhtyy kirjailijaksi.

Menneisyys ei kuitenkaan jätä Amiria rauhaan ja syyllisyys painaa häntä. Lopulta hänelle tarjoutuu tilaisuus sovitukseen ja virheittensä korjaamiseen. Vielä kerran tulee kutsu takaisin talibanien hallitsemaan Afganistaniin hyvittämään kauan sitten tehty teko tai pikemminkin tekemättä jättäminen.

VIHJEITÄ JA TAUSTOJA ELOKUVAN KÄSITTELYYN

ENNEN ELOKUVAN KATSELUA

Minusta tuli se mikä tänään olen...

(Amir) *Minusta tuli se mikä tänään olen kahdentoista ikäisenä eräänä kylmänä ja pilvisenä päivänä vuonna 1975. Muistan tarkan hetken ja sen, miten kyyristelin murenevan savitiillimuurin takana ja kurkistelin kujalle jäätyneen puron tuntumassa. Siitä on kauan, mutta olen oppinut ajan myötä, ettei pidä paikkaansa, että menneisyyden pystyisi hautaamaan. Menneisyyden nimittäin kysii tiensä maan alta esiin. Katsellessani nyt taaksepäin tajuan, että olen kurkinut sille tyhjälle kujalle viimeiset kaksikymmentäkuusi vuotta.*
Leijapoika s. 7.

a) Pohtikaa omaa elämäkokemustanne, perhettänne ja asuinympäristöänne. Keitä arvostatte ja kunnioitatte? Minkä vuoksi? Millaiset elämänarvot ovat teille tärkeitä? Mistä tai keneltä olette ne omaksuneet? Millaisia olette luonteeltanne? Miten suhtaudutte elämään? Mitkä asiat ovat erityisesti vaikuttaneet siihen, millaisia olette tänä päivänä.

b) Mitä arvoilla tarkoitetaan? Etsikää määritelmiä arvoille.
Tarpeemme, halumme ja toiveemme liittyvät arvoihin. Haluamme ja tavoittelemme asioita, joita pidämme arvokkaina – eli arvostamme. Arvoja on monenlaisia. Voimme erottaa ainakin moraalisia (hyvä, paha), taloudellisia (raha), viitaalisia (elämän vaaliminen), valtaan liittyviä, esteettisiä (kauneus), sosiaalisia (ystävyyden) ja uskonnollisia arvoja.
Lähde: www.oph.fi/etalukio

c) Kirjatkaa kolmen hengen ryhmissä, mitkä ovat viisi tärkeintä arvoanne, eli viisi asiaa, joita arvostatte eniten.

Tehkää luokan yhteinen lista arvoista. Miettikää myös yhdessä, mihin arvot perustuvat. Mitkä ovat mielestänne tärkeitä arvoja? Voivatko arvot muuttua? Eroavatko eri ikäisten ihmisten arvot toisistaan?

Afganistan

a) Miettikää, mitä tiedätte Afganistanin menneisyydestä ja lähihistoriasta? Millaisessa yhteiskunnassa ja maassa tarinan henkilöt elävät?

b) Lukekaa teksti LIITE 1: Afganistanin historiasta ja pohtikaa seuraavia kysymyksiä tekstin perusteella.

Afganistanin historia

Mitä osaatte kertoa oli Kabuln varhaisesta historiasta n. 500-luvulta alkaen?

Minkä kokoinen maa Afganistan on? Mitkä ovat sen naapurimaita? Paljonko asukkaita maassa on? Kommunistit kaappasivat vallan Afganistanissa vuonna 1978. Ketkä pitivät tuolloin valtaa maassa? Ketkä tukivat kaappausta?

Miten kaupunkilaisten ja maaseudun väestön poliittinen ja uskonnollinen näkemys erosi toisistaan?

Millä keinoin kommunistit pitivät valtaa hallussaan? Millainen oli neuvostoarmeijan miehitysaika? Kuinka kauan se kesti? Mitä miehityksestä seurasi väestölle?

Keiden tuella islamistit taistelivat? Mitä tapahtui, kun neuvosto-armeija veti joukkonsa maasta? Millainen oli afgaanikansan asema uudessa tilanteessa?

Keitä ovat talibanit? Mihin väestöryhmään he kuuluvat Afganistanissa? Kuka rahoitti heidän toimintaansa? Miten amerikkalaiset liittyvät heidän menneisyyteensä? Miksi amerikkalaiset olivat alunperin kiinnostuneita köyhästä Afganistanista?

Miten väestö suhtautui talibaneihin? Miten talibanit pyrkivät lisäämään kannatustaan? Millaista oli väestön suhtautuminen heihin eteläisessä Afganistanissa ja maan pohjoisosassa?

Millaisin ottein talibanit alkoivat hallita maata? Miten he suhtautuivat naisiin? Millainen maa Afganistan on nykyään?

Mitä artikkelin perusteella voi kertoa hyvinvoinnista? Mikä alueella erityisesti kiinnostaa muuta maailmaa? Mistä talibanit saavat nykyään rahoitusta toimintaansa? Mitkä ovat maan elinkeinot?

c) Lukekaa teksti LIITE 1: Afganistanin historiasta. Millaisia ajatuksia teksti teissä herättää? Mitä se kertoo ihmisen asemasta afganistanilaisessa yhteiskunnassa? Entä mitä ajattelette vallankäytöstä ja hallinnosta? Mitä tarkoittaa korruptio? Kirjoittakaa tekstin pohjalta kirjoitelma.

ELOKUVAN KATSOMISEN JÄLKEEN

1. Eri väestöryhmät

Afganistanin väestöstä noin puolet on pashua puhuvia pataaneja, joista useimmat asuvat etelässä ja idässä. Maan keski-, pohjois- ja länsiosassa väestö kuului erilaisiin iranilais- ja turkkilaiskieliä puhuviin ryhmiin. Ennen Talibania nämä etniset erot eivät olleet jakaneet ihmisiä valtakunnan politiikassa. Pataaneja oli ollut suuria määriä kaikilla puolilla – kommunisteissa, keskustassa ja islamisteissa.

Afganistanin pääkieliä ovat *pashua* ja *daria*.

a) Baba ja Amir edustivat pataaneja ja sunnimuslimeja. Ali ja Hassan olivat shiiamuslimeja ja hazara-kansaa. Mitä kahdesta eri väestön ryhmästä kerrottiin kirjassa Leijapoika s.15-16? ”*He nimittivät Alia lättänenäksi siksi, että hänellä ja Hassanilla oli hazaroiden mongolipiirteet...*”

b) Tarinan kertoja on 38-vuotias Amir. Kertokaa lyhyesti elokuvan keskeiset tapahtumat ja asiat Amirin näkökulmasta. Mitkä tunteet tai ajatukset ovat Amirille tyypillisiä? Ketkä ovat hänelle tärkeitä henkilöitä? Mitä Amir ajattelee heistä?

Pohtikaa, miten Leijapoika-tarina muuttuisi ja näkökulma vaihtuisi kertojan ollessa Hassan, Rahid Khan, Sohrab tai Soraya?

c) Millaisena tarina kuvaa miesten maailmaa? Millaisissa rooleissa naiset kuvataan elokuvassa tai kirjassa?

2. Isät ja pojat

Baba ja Amir
Ali ja Hassan
Hassan ja Sohrab

a) Keskustelkaa elokuvan isistä ja pojista. Millainen isä-poikasuhde heillä oli? Millaisia asioita he tekivät yhdessä? Mitkä asiat yhdistivät poikia, entä isiä? Leijalennätys, elokuvat Seitsemän rohkeaa miestä ja Rio Bravo, yhteinen tarinointi, yms. isäntä- ja palvelijasuhde.

Millaisia asioita he toisissaan kunnioittivat tai arvostivat? Entä mitä he toisiltaan kaipasivat? Kirjassa tulee voimakkaammin esille Amirin kokemus, että hän ei kelpaa isälleen. Kaikki Amirin teot liittyivät isän hyväksynnän saamiseen.

Baban odotuksista Amiria kohtaan kirjasta Khaled Hosseini: Leijapoika. Otava 2004: *Ellei poika suostu pitämään puoliaan, hänestä kasvaa mies, joka ei pysty kohtaamaan mitään vastuksia pohtii Baba Amirista*. Leijapoika, s. 31

Sohrab muistelee isänsä Hassanin sanoja: *”Isä sanoi, että on väärin tehdä pahaa edes häijyille ihmisille. Siksi, että he eivät tiedä paremmasta ja että toisinaan pahatkin ihmiset muuttuvat hyviksi.”* s. 368

Rahim Khan nauroi Baballe: *Lapset eivät ole värityskirjoja. Heitä ei pääse täyttämään lempiväreillään.* s. 30-31

b) Pohtikaa, miten eri uskonnolliset suuntaukset ja poikien kuuluminen tiettyyn väestöryhmään näkyivät elokuvan poikien arjessa? Entä vaikuttivatko ne mielestänne poikien ystävyteen?

Poikien erilainen yhteiskunnallinen asema näkyy seuraavissa arjen kuvauksissa: Alkaen s. 36: *Lukuvuoden aikana me noudatimme tietynlaista päivärutiinia...*

c) Sohrab
Mitä Sohrab joutui kokemaan Afganistanissa? Mitä kirjassa Leijapoika kerrotaan Sohrabin kokemuksista? Millaisia ongelmia kokemukset aiheuttivat hänelle? Kuinka hän selvisi kokemuksistaan?

Kidutus aiheuttaa ruumiillisten vammojen ja kipujen ohessa henkisiä vammoja, kuten traumaperäisiä stressihäiriöitä, masennusta, ahdistusta ja muistiongelmia. Oireet voivat nousta esiin pitkienkin aikojen päästä. Kidutus on kauhein kokemus, jonka ihminen voi kokea ja jäädä henkiin. Kidutuksen pahin seuraus on luottamuksen menetys toiseen ihmiseen ja siitä seuraa kyvyttömyys normaaliin kanssakäymiseen. Kidutetut ovat maailman yksinäisimpiä ihmisiä.

Tilanne on raskas myös uhrin perheenjäsenille – pahimmassa tapauksessa jäljet voivat näkyä sukupolvien ajan. Kiduttajat tietävät tämän ja käyttävät tätä hyväkseen. Kidutetun henkilön persoonallisuus voi muuttua pysyvästi.

Selektiivinen mutismi on poikkeava käyttäytymisen muoto, jossa ihminen kieltäytyy puhumasta, vaikka on jo oppinut puhumaan. Selektiiviseen mutismiin liittyy usein merkittäviä persoonallisuudenpiirteitä, kuten sosiaalista ahdistuneisuutta, vetäytymistä, herkkyyttä tai vastarintaa.

Lähde: www.hdl.fi

3. Ystävyydestä – syyllisyys ja anteeksianto

Kirjailija Khaled Hosseini kertoo Leijapojan olevan tarina kahden afgaanipojan välisestä ystävyydestä.

a) Pohtikaa, millainen poikien välinen ystävyys oli? Millaiset asiat (teot tai sanat) kuvaavat mielestänne hyvin heidän ystävyyttään?

Lukekaa Leijapoika-kirjasta sivulta 38, kohtaus, jossa Amir kiusoittelee Hassania sanalla *Imbesilli*. Mitä se kertoo poikien väleistä?

b) *Sinun vuoksesi vaikka tuhat kertaa* – yhdistää pojat vahvalla siteellä, mutta lopulta myös katkaisee heidän ystävyytensä. Poikien ystävyys päättyy Hassanin joutuessa nöyryyttävän väkivallan uhriksi leijakisan päätteeksi.

Leijapoika-elokuva kiellettiin Afganistanissa ja sen pääosan näyttelijät joutuivat maanpakoon.

Ahmad Khanille, Zekiria Ebrahimille ja elokuvan kahdelle muulle lapsinäyttelijälle dramattiset käänteet eivät jääneet vain valkokankaalle. Kuvausten päätyttyä heidät lennätettiin Arabiemiraatteihin, eikä ole varmaa, palaavatko he lainkaan kotimaahansa. Useat Afganistanissa toimivat järjestöt olivat varoittaneet, ettei poikien olisi turvallista jäädä Afganistaniin.

Syynä on Leijapojan ydinkohtaus, raiskaus, jossa Amir jättää menemättä ystävänsä avuksi. Jo aiheena homoseksuaalinen raiskaus on Afganistanissa erittäin arkaluontoinen, mutta sitä pahentavat raiskaajan ja raiskatun kansallisuudet. Toinen kuuluu pashtuenemmistöön, toinen hazaravähemmistöön.

Poikien pakomatkan lisäksi kohtaus on aiheuttanut elokuvan teatteri- ja DVD-levityksen kieltämisen Afganistanissa. Kulttuuriministeriön mukaan Afganistan tuki kunnioittaa ja kannattaa sananvapautta, mutta Leijapoikaa ei voitu päästää levitykseen, koska se "nolaa yhden maan etnisistä ryhmistä ja saattaisi lietsoa väkivaltaisuuksia ryhmien välille".

<http://www.yle.fi/uutiset/kulttuuri/>

Lukekaa Leijapoika-kirja tai keskustelkaa elokuvan pohjalta, miten tarina käsittelee syyllisyyttä, häpeää tai teon hyvittämistä ja anteeksiantoa? Millaista häpeää ja syyllisyyttä Amir kokee lapsena ja aikuisena? Ei kelpaa isälleen, tappanut omasta mielestään

äitinsä, ei pystynyt puolustamaan Hassania, isän hyväksynnän hintana Hassanin uhraaminen...

Millaisia asioita tai tunteita liittyy tarinan kahteen keskeiseen ajatukseen;
Sinun vuoksesi vaikka tuhat kertaa ja Nyt on tilaisuus olla jälleen hyvä.

c) Keskustelkaa yhdessä millaiset asiat tai teot ovat mielestänne anteeksiantamattomia? Poistaako teon hyvittäminen aina syyllisyyden entä häpeän tunteen?

Pohtikaa Leijapoika-tarinan Amiria. Pystyykö hän hyvittämään aikaisemmat tekonsa tai tekemättä jättämisensä? Pääseekö hän eroon häpeän ja syyllisyyden tunteistaan?

d) Amiria syyllistetään myös sen vuoksi, että hän sai elää lapsuudessaan yläluokkaista elämää ja silloin, kun Afganistania miehitettiin. Hänellä oli mahdollisuus paeta, toisin kuin köyhemmällä väellä, joka joutui jäämään maahan ja kokemaan kaikki maata ja väestöä kohtaavat kauheudet.

Amir palaa Afganistaniin vasta aikuisena ensi kertaa lähtönsä jälkeen etsimään lapsuudenystävänsä Hassanin poikaa, Sohrabia. Katsellessaan auton ikkunasta ihmisiä ja maisemia hän pohtii, kuinka outoa on tuntee olevansa turisti omassa maassaan.

Autonkuljettaja Farid pilkkaa häntä:

”Asuit varmaankin kaksi- tai kolmikerroksisessa talossa ja siihen kuului takapiha, jonka puutarhuri täytti kukilla ja hedelmäpuilla. Talo ja piha olivat tietenkin tiukasti muurien takana. Isäsi ajoi amerikkalaista autoa. Teillä oli palvelijoita, luultavasti hazaroita. Vanhempasi palkkasivat erikseen työläisiä, jotka koristelivat talon silloin, kun he järjestivät hienoja *mehmaneita*, joihin heidän ystävänsä tulivat juomaan ja kerskumaan Eurooppaan ja Amerikkaan tekemillään matkoilla. Ja lyön vetoa vaikka vanhimman poikani silmät, että pidät *pakolia* ensi kertaa eläissäsi. Sinä olet ollut täällä turisti aina, muttet ole vain tiennyt sitä.

Rahim Khan oli varoittanut häntä siitä, että hän tuskin saisi lämmintä vastaanottoa niiltä afgaaneilta, jotka olivat jääneet maahan ja sotineet sodat.”

Leijapoika, s. 270 – 271.

4. Islamilaisuudesta

Islam on maailmanlaajuinen uskonto; sen piiriin kuuluu viidennes maapallon asukkaista, yli miljardi ihmistä. Se on levinnyt kaikkiin maanosiin ja lomittunut yhteen monien paikallisten kulttuurien kanssa. Länsi-Euroopassa elää noin 21 miljoonaa muslimia, Suomessa heitä on noin 20 000.

Lähde: <http://www.nba.fi>

a) Selvittäkää, mitä tarkoittavat Allah, Koraani, suura umma, minareetti, Kaaba, Medinan moskeija.
Mitkä ovat islamilaisuuden viisi peruspilaria?

Kuka oli Muhammed? Hakekaa tietoa hänen henkilöhistoriastaan. Mitä uutisissa on kerrottu Muhammedista ja häneen liittyvistä asioista viime aikoina?

Muhammed esitetään iranilaisessa kuvataiteessa symbolisesti liekinä tai kasvot hunnutettuina. Muualla profeetta Muhammedia ei yleensä kuvata.

Islamin suhtautuminen elävän kuvaamiseen Islamin pyhä kirja Koraani kieltää ainoastaan kulttipatsaat, muttei mainitse kuvia. Kuvaan kielteisesti suhtautuvia kertomuksia on sen sijaan islamin perimätiedossa. Syynä on ollut halu sanoutua irti kristinuskosta ja sen kuvista. Uskonnollisten kuvien, kuten ikonien tekeminen samastettiin niiden palvontaan. Islamin mukaan ihminen ei myöskään voi kilpailla Jumalan kanssa luomalla kuvia elävistä olennoista. Jopa varhaiset arabialaiset rahat lyötiin ilman hallitsijan kuvaa.

Kuvakieltoa onkin noudatettu pääasiassa sakraalissa taiteessa. Muissa yhteyksissä elävän olennon kuvaamiseen ei ole mitään estettä, joten passikuvia otetaan ja muslimien kotialbumeissa on hää- ja perhekuvia sekä kuvia lomamatkoista, kuten missä muualla tahansa. Myös oppi- ja tietokirjoissa on kuvia, erityisesti lääke- ja luonnontieteellisissä kirjoissa. Samoin yksityiskotien käyttöesineissä, esimerkiksi matoissa ja koriste-esineissä on ihmisaiheita - ei kuitenkaan rukousmatoissa. Myös ihaillut islamilaiset johtajat, elokuvatähdet ja laulajat voidaan esittää kuvissa, usein naiivistisella tavalla kiiltokuvamaisiksi retusoituina.

Lähde: Islamilainen ornamenttitaide
Susanne Dahlgren, Helena Hallenberg, Ulla Kostiaainen

b) Missä päin seuraavat islamilaisuuden suuntaukset vaikuttavat; sunna, shiia, suufi? Mitä eroa suuntauksilla on keskenään? Mitä tarkoittavat fundamentalismi, jihad, fatwa, salat, kunnian varjeleminen, sharia? Miten elokuvassa ja kirjassa kuvattiin shariaa?

Ks. Leijapoika s. 312–314.

c) Millaisia uskonnollisia toimituksia islamilaisuuteen kuuluu? Millaisia uskonnollisia toimituksia islamilaisilla on kehdestä hautaan? Perheen merkitys, avioliitto, lastenkasvatus, moniavioisuus?

d) Millaisia elämäntapoja ja rituaaleja uskontoon liittyy? Ruokailu ja ruokamääräykset, juhlat, ramadan, pyhiinvaellus.

e) Sukupuolten välinen tasa-arvo **Naisen asema**, perhe, pukeutuminen, koulutus? Mikä on burkha? Avioliiton solmiminen ja puolison valinta? Mitä tarkoittaa tyttöjen ympärileikkaus, missä, miten ja miksi niitä tehdään?

Mihin perustuu musliminaisten huivin ja hunnun käyttö? Miten tapaa voi puolustaa tai millä perusteella tapaa vastustetaan? Etsikää ensin tietoa ja järjestäkää sitten väittely asiasta.

Miesten asema, koulutus. Vaatetus ja ulkonäön vaatimukset esimerkiksi elokuvan Afganistanissa taliban-hallinnon aikana. Keitä olivat elokuvassa partapoliisit tai kirjan partapatrullit? Leijapoika s. 286–288.

Miksi parran pitää olla pitkä? Mitä tarkoittaa poikien ympärileikkaus, missä, miten ja miksi niitä tehdään? Leijapoika s. 58–59.

Käykää hakemassa lisätietoa Afganistanista ja islamiin liittyvistä asioista seuraavasta osoitteesta:
http://www.ykliitto.fi/afganistan/tavoitteet/3tasaarvo_islamjanaiset.htm

5. Islamilainen kulttuuri

Runous

Háfez on keskeinen lyyrikko persialaisessa maailmassa. Hänestä on muodostunut runouden esikuva osmanien Turkista Iraniin ja aina Keski-Aasiaan ja islamilaiseen Intiaan saakka.

Háfezia pidettiin mystisenä hahmona ja häntä kiinnostivat mystiikan lisäksi myös metafysiikka ja etiikka. Hafezia pidettiin myös mystiikan tulkitsijana, jonka runoissa heijastuu henkinen todellisuus.

Háfez on vahvasti läsnä koko kansan elämässä, niin lukutaitoisena kuin lukutaidottomankin. Monet ostavat kadulta runoja, jotka toimivat ennuslauseina tai avaavat Háfezin runokokoelman Dívánin ja lukevat summittaisesti ensimmäisen silmiinsä osuvan säkeen, joka antaa heille ohjeen tulevalle päivälle.

Hafez kuoli ilmeisesti 69-vuotiaana. Hänen hautakappelinsa sijaitsee Shirazissa, Iranissa. Kirjailija Jaakko Hämeen-Anttila oli palaamassa hänen haudaltaan ja kertoo seuraavaa:

“...Kadun varrella oli pikkupoikien ympäröimä vanha mies, edessään kenkälaatikollinen paperilappusia ja kädessään koulutettu pikkulintu. Muutamasta kolikosta mies nosti linnun laatikon päälle, lintu nappasi nokallaan yhden lippusista ja sain käsiini erään Háfezin runon alkusäkeen runosta *Tiedähän*:

Sinä autuas aamuinen tuuli!

Vie viestini
tiedäthän
kulje sen kujan kautta
silloin
tiedäthän.

Säettä seurasi selitys, elämänohje, joka neuvoi, miten minun, “viisaan ja urhoollisen ihmisen” tulisi luottaa Jumalaan, jotta asiani kääntyisivät jälleen mallilleen.

Toisella kerralla resuinen mies kulkee liikennenuhkassa autojen välissä kaupitellen pieniä paperipusseja. Pussista paljastuu paperilappu, jolle sillekin on kirjoitettu Háfezin runonsäe ja siihen kuuluva selitys.”

Lähde: Ruusu ja satakieli, suom. Jaakko Hämeen-Anttila. s. 233–234, Basam Books.

Kootkaa luokkaan runoteoksia eri runoilijoilta. Tai jos mahdollista, kokeilkaa tehdä tehtävä Háfezin runokokoelman avulla. Tehtävän voi tehdä yksin, pareittain tai pienissä ryhmissä.

Jokainen saa valita summittaisesti runokirjan ja avata kirjan satunnaisesta kohdasta. Lukekaa ensimmäinen silmiinne osuva säe ja kirjoittakaa se paperille.

Keksikää sitten säkeeseen sopiva selitys tai ohje päivää varten. Kerätkää sitten lappuset yhteen. Lopuksi poimitaan säkeet yksittäin ja luetaan ne ääneen ohjeineen.

Koristelutaide

Ihminen on kautta aikojen ympäri maailmaa koristellut ympäristönsä monimuotoisilla kuvioilla. *Ornamentiikalla* koristellaan lähes mitä tahansa. Islamilaisella kulttuurialueella on syntynyt omintakeinen muotokieli, joka saa osin selityksensä islamin uskonnosta.

Sakraalissa taiteessa koristelutarve on löytänyt kaksi tietä: ornamentiikan *ja kalligrafian*, ja niille lukemattomia muotoja.

Luonto ei islamin mukaan ole pyhä eikä kaoottinen. Se on rationaalinen ja noudattaa Jumalan luomaa järjestystä. Siten sitä voidaan kuvata matemaattisen täsmällisesti käyttämällä abstrakteja tai kasveista otettuja muotoja. Kasvialueiden kuvaaminen on sallittu, koska kasveja ei palvota.

Islamilaisen taiteen lähtökohta on ympyrä, joka jaetaan kuudella tai kahdeksalla. Näin saadaan kuusi- tai kahdeksansakarainen tähti.

Yksinkertaisista geometrisistä muodoista kolmiosta ja ympyrästä saadaan viivaa jatkamalla ja väriä lisäämällä isoja toistuvia muotoja.

Muodon symboliikasta voi hakea lisätietoa mm. artikkelin lopussa olevasta osoitteesta.

Islamin taiteen koristeista yleisin on *arabeski* eli tyylieltyistä kasvialueista ja geometrisistä kuvioista sommiteltu ornamentti. Arabeskit pohjautuvat klassiseen kreikkalais-roomalaiseen viiniköynnösaiheeseen, johon yhdistellään usein liljoja, ruusuja tai tyylieltyjä ruusukkeita, granaattimenoita, pinjan käpyjä tai muita kasvialueita.

Ornamentiikkaa käytetään koristamaan lähes mitä tahansa, niin arkiesineitä kuin monumentaalirakennuksiakin. Tarkoitus on täyttää koristeltavan esineen pinta kokonaan kuviolla. Uskonnollisissa yhteyksissä näkyvimmin koristeltuja ovat moskeijat.

Ornamentiikka voidaan esim. maalata tai painaa paperille, pergamentille tai nahkaan. Sillä voidaan koristella kaakeleita, tiiliä, emalia tai lasia. Kuva-aiheita ovat mm. Etenkin iranilaisissa ja itäisemmissä teksteissä suosittu on

metsästysaiheinen kuvasto: linnut, peurat ja leijonat.

Kalligrafia

Arabialainen kalligrafia on ornamenttiikan muodoista islamilaisin. Myös kalligrafian perustana ovat geometriset perusmuodot, neliö ja ympyrä, joiden perusteella kirjaimet koot ja muodot hahmotetaan. Kalligrafian ylevin ilmentymä on Koraanin kopiointi.

Kalligrafiassa sana yhtyy kuvaan: sanasta tulee kuva. Ornamentiikalla ja kalligrafiolla on islamissa sama funktio kuin ortodoksiassa ikoneilla. Moskeijoita koristetaan kirjoituksin, ja kalligrafiata ripustetaan tauluina sekä moskeijoihin että koteihin.

Lähde: Islamilainen ornamenttitaide
Susanne Dahlgren, Helena Hallenberg, Ulla Kostiainen

Tutustukaa edelliseen artikkeliin ja etsikää lisää tietoa islamilaisesta taiteesta, kuten kalligrafiasta ja ornamenttiikasta. Millaista on arabiankielinen kirjoitus?

a) Kirjoittakaa musteella ja pensselillä tai kalligrafiatusseilla arabialaisia kirjaimia koristeiksi tai "boordinauhaksi" seinälle.

b) Suunnitelkaa ja maalatkaa tyypillisiä koristekuvioita käyttäen artikkelissa mainittuja geometrisia muotoja.

6. Mikä on syntiä

a) Millaisia ovat islamilaisuudessa kielletyt teot ja niihin liittyvät rangaistukset? Millainen käsitys islamissa on synnistä?

Olemassaolon ongelmallisimpia kysymyksiä ovat synty ja pahuus maailmassa. Synnin arvellaan tulleen maailmaan Eevan ja sitten Aatamin kautta ja vaikuttaa ”perisyntinä” heidän kaikissa jälkeläisissään. Koraanin mukaan Aatami ja Eeva (Adam ja Hawa) saivat Paratiisin Jumalalta asuinpaikaksi, jossa heillä oli kaikkea hyvää yltäkyläisesti. Heidä varoitettiin lähestymästä vain yhtä puuta, jotteivät joutuisi onnettomuuteen. Saatana houkutteli heidät lankeamaan kiusaukseen ja menettämään autuaan olotilansa. Heidät karkotettiin Paratiisista ja tuotiin maahan elämään, kuolemaan, ja nousemaan viimein Viimeiselle Tuomiolle. Ymmärrettyään, mitä olivat tehneet, Aatami ja Eeva tunsivat häpeää, syyllisyyttä ja katumusta, rukoilivat Allahin armoa ja saivat anteeksi.

Koko perisyntin, periytyvän syyllisyyden käsite on vieras islamille. Ihmisen taipumus syntiin ei ole suurempi kuin hänen taipumuksensa hurskauteen ja hyvään. Synti on itse valittua ja hankittua, ei synnynnäistä, ei sisäänrakennettua; se on vältettävissä olevaa, ei väistämätöntä.

Islamilaisuuden mukaan syntiä on mikä tahansa teko, ajatus tai tahto, joka

- 1) on tahallinen,
- 2) uhmaa Jumalan yksiselitteistä lakia
- 3) loukkaa Jumalan tai ihmisten oikeuksia
- 4) vahingoittaa sielua tai ruumista
- 5) suoritetaan toistuvasti, ja
- 6) on normaalisti vältettävissä (sillä islam ei kiellä ihmiseltä mitään, mitä ilman hän ei normaalisti voi elää; esim. alkoholin juominen on kiellettyä, koska se on vahingollista ihmiselle, eikä välttämätöntä. Sianlihan syöminen on kiellettyä samasta syystä, mutta nälkäkuoleman uhatessa, jos sianliha on ainoa saatavilla oleva ruoka, sen syöminen muuttuu sallituksi.)

Lähde: www.islam tampere.com

b) Baba ja Amir kävivät keskustelua synnistä elokuvassa.

"Kun tapat miehen, varastat elämän. Varastat hänen vaimoltaan oikeuden aviomieheen, ryöstät hänen lapsiltaan isän.

Kun kerrot valheen, varastat toiselta oikeuden totuuteen.

Kun huijaat, varastat oikeuden rehellisyyteen. Mikään teko ei ole varastamista kurjempi."

Leijapoika s. 26.

Keksikää jatkoa isän ja pojan keskustelulle varastamisesta.

Miten Amir käytti hyväkseen tätä keskustelua myöhemmin? Millaiseen tapahtumasarjaan varastamisen lavastaminen johti?

c) Millaisia määritelmiä te löydätte synnille? Mitä te ajattelette synnin tarkoittavan? Mitä tarkoittaa suvaitsevaisuus?

Uusi testamentti ja Vanhan testamentin kreikan-kielinen käännös käyttävät synnistä useimmiten sanaa, jonka alkukielinen merkitys on laajempi kuin mitä suomenkielisessä käännöksessä pystytään tuomaan esiin. Alkukielellä sana merkitsee erehdystä, tieltä eksymistä, maalin ohi ampumista ja jumalallisen lain rikkomista.

Lähde: Wikipedia

Amir ja Sohrab makoilivat hotellihuoneessa ja katselivat televisiosta ohjelmaa, jossa kaksi harmaapartaista turbaanipäistä pappismiestä otti

vastaa oikeuskoisten puheluita ympäri maailmaa. Suomesta heille soitti Ayub- niminen mies, joka halusi tietää, joutuuko hänen teini-ikäinen poikansa helvettiin, koska tämä piti lökäfarkkuja niin alhaalla, että hänen alushousunsa näkyivät. Mullahit pohtivat vastaustaan tovin ja tulivat lopulta siihen tulokseen, että poika joutuu helvettiin. Leijapoika s. 373-374

Koraanin lisäksi tärkeimpiä uskonnollisia tekstejä ovat nk. hadith-kokoelmat, jotka syntyivät profeetta Muhammadin kuoleman jälkeen 600-800-luvuilla. Hadith tarkoittaa kertomusta. Niistä muodostuu profeetan sunna eli esimerkki kaikille muslimeille. Niihin pohjautuvat jotkut islamilaisen lain ja etiikan periaatteet.

Lainoppineen mielipide (fatwa) Jos edellä mainituista lain lähteistä ei löydy suoraa ratkaisua johonkin lainopilliseen kysymykseen, voidaan kysyä oppineen mielipidettä. Tätä mielipidettä kutsutaan fatwaksi. Useissa maissa fatwan voivat antaa kaikki juristi-teologit, joissakin vain virallinen mufti eli fatwan antamiseen pätevöitynyt uskonoppinut.

Kuka tahansa muslimi voi esittää oppineelle kysymyksen jostakin itseä askarruttavasta asiasta. Tunnettu viimeaikainen fatwa koskee Washingtonissa sijaitsevan Yhdysvaltain korkeimman oikeuden sisäänkäynnin yläpuolella olevaa koristekuviota, johon on kuvattu muiden henkilöiden joukossa profeetta Muhammad. Esitettiin kysymys, että onko profeetta Muhammadin kuvaaminen sallittua, ja oppineelta vastaukseksi saatu fatwa hyväksyi asian.

Nykyisin fatwaa voi kysyä myös Internetin välityksellä online-palvelusivuilla. Internetissä on julkaistu fatwa-kokoelmia ja monilla islamilaisilla keskustelusivuilla käydään keskustelua ajankohtaisista aiheista. Nuoria kiinnostavat erityisesti länsimaiseen nuorisokulttuuriin ja seksiin liittyvät kysymykset.
Lähde: www.nba.fi

7. Dokumentti vai fiktio?

Elokuvat voidaan jakaa karkeasti kahteen pääsuuntaukseen, dokumenttiin ja fiktion. Leijapoika on fiktiivinen elokuva, mutta sen yksityiskohtainen ajan ja kulttuurin kuvaaminen tekevät tarinasta todellisemman kuin pelkän fiktiivisen tarinan.

a) Keskustelkaa, miten seuraavat kuvaukset dokumentista ja fiktiosta sopivat Leijapoika-elokuvaan. Mistä väitteistä olette yhtä mieltä, entä erimieltä liittyen käsiteltävään elokuvaan.

Dokumentti

Max Juntusen mukaan dokumentti on John Griersonin antama nimitys ei-sepitteelliselle asiaelokuvalle, joka koostuu elävästä elämästä kuvatusta autenttisesta tai rekonstruoidusta materiaalista ja jossa usein on sosiologinen teema tai lähestymistapa. Sen tarkoituksena voi olla kertoa, esitellä, tiedottaa, väittää, valistaa, todistaa, kasvattaa, luoda näkemystä ja näin lisätä tietoa ja ymmärrystä. On hyvä muistaa, että dokumentti on aina tulkinta totuudesta. Se on suodatettu henkilökohtaisten kokemusten kautta. Tekijä on rajannut aiheen ja valinnut materiaalin haluamallaan tavalla.

Dokumentti ja fiktio

Dokumentin ja fiktion raja on häilyvä. Molemmissa löytyy kummankin aineksia: Dokumentaarisen elokuvan materiaali saattaa olla manipuloitua, jopa lavastettua. Se on aina tulkinta, kyse on tekijän totuudesta. Fiktiivinen eli sepitetty, keksitty elokuva voi käyttää todellisuuteen pohjautuvaa materiaalia ja tapahtumat perustuvat usein todellisiin tapahtumiin ja tapahtuvat todellisessa ympäristössä. Dokumentilla ja fiktiolla on kuitenkin eri perimmäinen tarkoitus: dokumentti esittää tietyn näkökulman asiaan ja sen pyrkimyksenä on herättää katsojan mielenkiinto käsiteltyn aiheeseen, kun taas fiktio pyrkii viihdyttämään ja sillä on kaupalliset tavoitteet.
Lähde: <http://www.elokuvantaju.uiah.fi>

b) Pohtikaa kirjailijan omaa taustaa ja suhdetta esikoisteoksensa tarinaan. Elokuva perustuu romaaniin, mutta siinä kuvataan myös todellisia asioita, kirjailijan omia muistoja ja muistikuvia. Tapahtumapaikat ovat osin todellisia, kuten asuinalue, jolla Amirin isän talo oli, elokuvateatteri, jossa he kävivät, leijataistelut, pako Pakistaniin. Kirjailija myös palasi Afganistaniin talibanien vallan jälkeen, ja joutui näkemään tuhon, joka oli kohdannut maata.

c) Sinun vuoksesi vaikka tuhat kertaa ja Nyt on tilaisuus olla jälleen hyvä. Miten tarinan kaksi keskeistä ajatusta voisi nähdä kirjailijan omaan taustaan peilaten?

8. Tarinat uutisten takana

Khaled Hosseinin tarinat koskettavat lukijoita, koska ne antavat Afganistanin lähihistorialle oman äänen, yksilölliset kohtalot. Toisesta romaanistaan *Tuhat loistavaa aurinkoa* kirjailija kertoo: ”Afgaanina toivon, että romaanin lukijat pystyisivät tuntemaan empatiaa normaalia elämää tavoittelevia afgaaneja kohtaan, eritoten naisia kohtaan, koska sota, uskonnolliset ääriliikkeet ja terrorismi osuvat kipeästi juuri heihin.” Traagisten olosuhteiden vastapainoksi kasvaa optimismi – kyky elää – näkyy myös romaanin nimessä, joka on laina runosta 700-luvulta. Lähde: Kirjailijan haastattelu: HS 21.2.2008

a) Seuratkaa ja lukekaa sanomalehtiä. Miten media uutisoi tapahtumia Afganistanissa sekä sen naapurimaissa? Etsikää uutisia myös taliban-liikkeestä ja heidän toiminnastaan. Mitä islamilaisuudesta uutisoidaan? Lukekaa talibanien säännöistä LIITE 2 sekä LIITE 3, uutistekstit.

b) Tarkastelkaa lehti- ja uutiskuvia: Joskus lehdissä on koskettavia ja mielenkiintoisia kuvia. Luokka jaetaan noin neljän hengen ryhmiin. Kukin ryhmä valitsee yhden heitä kiinnostavan lehtikuvan kuvateksteineen. Otetaan kuvasta piirtoheitinkalvolle kopio ja leikataan se harkitusti 5-6 osaan. Kukin ryhmä valitsee yhden kuvan osista ja näyttää sen muille esittäen kysymyksiä kuvasta, kuten mitä se mahdollisesti esittää, mitä kuvassa on, missä kuva on otettu, millainen tunnelma kuvassa on jne. Piirtoheittimelle lisätään kuvasta osa kerrallaan ja pohditaan, miten sen antama tieto lisääntyy tai muuttuuko ensimmäisen osan antama mielikuva jotenkin. Lopulta kaikki kuvan osat ovat esillä, jolloin kaikille luetaan myös kuvatekstit.

Hypätkää nyt valitsemaanne kuvaan tai tarkastelkaa sitä ulkopuolisin silmin. Mitä näette kuvassa? Mitä ääniä kuulette kuvassa tai mitä ääniä kantautuu kuvan ulkopuolelta? Nuuhkikaa, liikeykö kuvaan jotain hajuja? Miltä jokin yksityiskohta kuvassa tuntuisi; iholla, jalan pohjassa, jne.

Mitä kuvassa tapahtuu? Kuljeskelkaa kuvassa ja katselkaa ympärillenne. Millainen tunnelma kuvassa on? Mitä jää kuvan ulkopuolelle?

Mitä kuvalla yritetään sanoa? Millaisia tunteita ja ajatuksia kuva herättää? Miksi kuva on tärkeä?

Millaisia tarinoita katsomanne kuvat kertovat? Valitkaa kuvista yksi henkilö tai asia ja kertokaa suullisesti tarinaa hänen näkökulmastaan.

c) Valitkaa jokin uutinen tai uutiskuva. Tässä tehtävässä voitte käyttää myös uutistekstejä. Ks. LIITE 3

Pohtikaa uutisten tai valitsemienne lehtikuvien perusteella, millaisen kuvan ne välittävät siitä paikasta, mistä ne on otettu. Miten ihmisten arki välittyy kuvista? Jos valitsitte kuvan tai uutistekstin Afganistanista, pohtikaa, miten turvallisuus, köyhyys tai nälkä esiintyvät kuvissa uutisissa?

Valitkaa kuvista tai tekstistä yksi henkilö ja kirjoittakaa tapahtumasta valitsemanne henkilön näkökulmasta. Kirjoitelman tulisi sisältää tapahtumia/taustoja ennen ja jälkeen uutistekstin kuvaaman hetken.

9. Kirjailijasta ja kirjasta

Khaled Hosseini s. 4.3.1965 Kabulissa Afganistanissa on afganistanilais-amerikkalainen kirjailija. Hosseini on vanhin viidestä lapsesta. Hänen isänsä oli entiseltä taustaltaan tadžikki, joka työskenteli Afganistanin ulkoministeriössä ja hänen äitinsä opetti persian kieltä ja historiaa suuressa tyttökoulussa Kabulissa. Vuonna 1970 perhe seurasi isää Teheraniin, Iraniin, missä tämä työskenteli diplomaattina Afganistanin lähetystössä. Näihin aikoihin perheellä oli kokkina Hazara-vähemmistöön kuuluva, šiiauskoinen muslimi Hossein Khan. Seitsemänvuotias Khaledin ja kolmissakymmenissä oleva Khan ystävyystyivät ja poika opetti palvelijan lukemaan. Ystävyyden johdosta Khaled koki ensimmäisen kerran yhteiskunnan epäoikeudenmukaisuuden ja se jätti syvät jälkensä lapseen. Siitä syntyi pohja *Leijapoika*-kirjalle.

Perhe palasi Kabuliin vuonna 1973. Hosseini oli neljännellä luokalla koulussa ja luki mielellään persialaista runoutta ja käännöskirjallisuutta lastenkirjoista Mickey Spillanen jännäreihin. Samana vuonna Daoud Kahn syöksi serkkunsa, Afganistanin kuninkaan Zahir Shahin, vallasta. Vuonna 1976 Hosseinin perhe muutti jälleen, tällä kertaa Pariisiin, missä perheen isä toimi diplomaattina Afganistanin Ranskan

suurlähetystössä. Heidän piti palata kotimaahansa vuonna 1980, mutta paluu oli mahdotonta sillä Afganistan oli jo käynyt läpi sisällissodan, kommunistien vallankaappauksen ja Neuvostoliiton miehityksen. Hosseinin perheanoi turvapaikkaa Yhdysvalloista ja muutti San Joseen, Kaliforniaan vuonna 1980. Ennen varakas perhe oli menettänyt kaiken omaisuutensa ja joutui työllään pääsemään jaloilleen ja kouluttamaan lapsensa.

Hosseini pääsi ylioppilaaksi vuonna 1984 ja opiskeli biologiaa Santa Claran yliopistossa. Vuonna 1993 hän valmistui lääkäriksi San Diegon yliopiston lääketieteellisestä tiedekunnasta. Hän on toiminut sisätautilääkärinä vuodesta 1996. Hosseini on naimisissa ja hänellä on poika ja tytär, Haris ja Farah. Hän kävi Afganistanissa ensimmäisen kerran lähtönsä jälkeen vuonna 2003. Lähde: www.wikipedia.fi

Kirjailijalta ilmestyneet romaanit:

Leijapoika. Otava 2004

Tuhat loistavaa aurinkoa. Otava 2007

Leijapoika on ensimmäinen länsimaissa näin laajaa suosiota saanut afganistanilaissyntyisen kirjailijan teos. Kirja antaa lukijalle värikkään kuvan afganistanilaisten kulttuurista, perinteistä ja elämästä sekä omassa maassaan että maahanmuuttajina Yhdysvalloissa. Vaikka Hosseinin kuvauksessa sotaa edeltävästä ajasta Afganistanissa on tiettyä nostalgiaa, hän ei kuitenkaan peittele silloisenkaan yhteiskunnan epäkohtia: rotuvihaa, luokkaeroja, nepotismia ym. Hänen kuvauksensa Talibanien ajasta, josta länsimaiset lukijat ovat saaneet tietoja ainoastaan massatiedotusvälineistä, on inhimillisesti järkyttävä ja koskettava, sillä se on esitetty yksilön näkökulmasta.

Vanha kerjäläinen kertoo talibanien saapumisesta Kabuliin: ”Muistan, kun näin heidän ajavan Kabuliin. Millainen ilon päivä se oli! Tappaminen loppuisi. Mutta kuten runoilija sanoo: ”Miten saumattomalta näyttää rakkaus, ja sitten tulivat vaikeudet”.

Kirjailija keskustelelee setänsä Rahim Khanin kanssa talibanien hallinnosta ja maan tilanteesta: ”Onko se niin pahaa, kun olen kuullut?”
”Ei, vaan pahempaa. Paljon pahempaa, hän sanoi. He eivät salli toisten olla ihmisiä.”
Leijapoika, s. 232, 288-299

Romaanissa päähenkilön äiti pohti lastaan, Amiria odottaessaan: *”Tällainen onnellisuus on pelottavaa. Ihmisen sallitaan olla näin onnellinen vain kun häneltä ollaan viemässä jotakin.”*

Mitä tarkoittaa kohtalo? Millaisia käsityksiä eri filosofioissa tai uskonnoissa on kohtalosta tai

kohtaloudesta, fatalismista? Pohtikaa ja keskustelkaa, uskotteko te kohtaloon? Mitä tarkoittaa kohtalon vastavoimana pidetty vapaa tahto?

Ks. Myös wikipedia/vapaa tahto.

Fatalismi tarkoittaa *kohtalonuskoo* eli uskoa siihen, että ihminen ei voi muuttaa omaa kohtaloaan. Se on usko siitä, että ihmisen jokainen teko, ajatus ja toiminto on ennalta käsin Jumalan määräämä ja että koko inhimillinen elämä on yksin Jumalan käsissä eikä ihminen itse kykene vaikuttamaan kohtaloonsa mitenkään. Tällainen ajattelutapa on leimallista valtaosalle uskonnoista, mm. islamille. Ennustaminen perustuu siihen uskomukseen, että asioilla on jonkinlainen ennalta määräytyneisyys, eli siis kohtalo. Lähde: Wikipedia.

Jonkinlaisesta kohtalosta kertoo sekin, miten kirjailija kuvaa menestysromaaninsa syntyä. ”Kirjani syntyvät näköjään sattumalta. En kuulu niihin kirjailijoihin, jotka suunnittelevat kirjansa tarkasti etukäteen. Minulle vain käy niin, että äkisti jokin iskee ja tarraa minuun kiinni.”

Lähde: Kirjailijan haastattelu: HS 21.2.2008

10. Leijapoika – kirjasta elokuvaksi

Elokuvan **tuottaja William Horberg** kertoo tarinan lukemisen olleen upea kokemus. Sen vahva, tunteisiin vetoava koukku syntyy tarinan keskeisestä ajatuksesta – huolimatta siitä mitä olet menneisyydessä tehnyt, on olemassa jokin keino hyvittää, olla hyvä. Tarina kuljettaa lukijan matkalle niin kulttuuriin, perheeseen kuin Amirin henkilöhahmoon. Kirjassa oli tuottajan mukaan paljon mahdollisuuksia elokuvaan, eikä sitä mahdollisuutta voinut jättää käyttämättä.

Käsikirjoittaja David Benioff kertoi pyrkineensä saamaan käsikirjoitukseen niin paljon kuin mahdollista Hosseinin kauniin tarinan inhimillisyyttä ja henkeä. Tarina kertoo pelkuruudesta ja rohkeudesta sekä matkasta niiden välillä. Kansallisen kauheuden ja sodan lisäksi piti löytää mahdollisuuksia kauneuden ja rakkauden kuvaamiseen.

Benioff on viettänyt lapsuutensa New York Cityssä ja kokemus lapsuudesta Kabulissa oli hänelle vierasta. Benioff kertoo olleensa kirjailijan kanssa paljon yhteyksissä tämän vastatessa väsymättä käsikirjoittajan kaikkiin kysymyksiin koskien elämää Afganistanissa. Hosseini selitti, miksi jokin henkilöahmoista teki tai ei tehnyt jotain. Hän tiesi, sillä henkilöahmothan olivat kirjailijan luomia. Suurin haaste oli saattaa kolme vuosikymmentä kestävä tapahtuma kahden tunnin elokuvaksi.

Elokuvan **ohjaaja Marc Foster** ylistää tarinaa muiden

tekijöiden lailla. Hän kuvaa sen olevan tarina väkivallan kierteen katkaisemisesta ja hyvittämisestä. Ohjaaja kertoo käyneensä kirjailijan kanssa läpi ideansa ja visionsa. Ohjaajalle oli erityisen tärkeää, että elokuvasta tulisi kulttuurisesti mahdollisimman autenttinen ja hän todella halusi elokuvan kautta näyttää katsojille jotain sellaista, mitä he eivät olleet aikaisemmin nähneet.

Foster kertoo päätöksen elokuvan kielestä syntyneen pian. ”Jos sinulla on lapsia 70-luvun Afganistanissa puhumassa englantia, se ei tunnu oikealta.”

Kirjailijasta *darin kielen* käyttö oli hienoa, koska se lisäisi henkilöhahmojen uskottavuutta. Hosseini sai käsikirjoituksen luettavakseen ja korjattavaksi. Lopputuloksena oli kaunista daria sekä pari lausetta *pashtoa*, jota talibanit puhuvat sekä Pakistanissa puhuttavaa *urdua*. Elokuvan tekoon palkattiin myös joukko daria äidinkielenään puhuvia ohjaamaan näyttelijöiden ääntämistä. (mm. Babaa esittänyt on iranilainen, aikuista Amiria esittänyt egyptiläisiä sukujuuria omaava lontoolainen ja Rahim Khanin näyttelijä, persialaistaustainen amerikkalainen.)

Elokuva on kuvattu Kiinan länsiosassa lähellä Afganistanin rajaa.

Lähde: Elokuvan lehdistömateriaali

11. Elokuva-arvostelun kirjoittaminen

Kirjoittakaa Leijapoika-elokuvasta tai muusta sovitusta elokuvasta oma elokuva-arvostelu. LIITE 4 opastaa elokuvan-arvostelun tekemisen.

12. Leijat

Kansainvälisen rauhanpäivän aattona lähes 100 afganistanilaista katulasta lennätti leijoja väkivaltaisuuksien lopettamiseksi Afganistanissa. Leijat, joiden lennättäminen oli kielletty talibanien vallan aikana, symbolisoivat rauhaa ja vapautta sodan runtelemassa maassa. Leijojen lennätys oli osa lähes kaksi kuukautta kestänyttä rauhankampanjaa. Perjantaina 21.9.2007 vietetään kansainvälistä rauhanpäivää. Päivän tarkoitus on olla maailmanlaajuinen, vuorokauden mittainen, tuli- ja hengähdystauko kaikesta maailmaa vaivaavasta pelosta ja epävarmuudesta.

Leijan lennättäminen ilmaisee lasten toivoa paremmasta tulevaisuudesta. ”Haluumme rauhanleijojemme lentävän niin korkealle kuin mahdollista, jotta jokainen näkee kuinka paljon rauhaa haluamme”, 11-vuotias Sweeta kertoi.

Lähde: www.ykliitto.fi

a) Miten elokuvassa tai kirjassa kuvattiin tai kerrottiin leijoista? Niiden lennättämisestä, miten niillä kilpailtiin? Millaisia olivat elokuvan leijat, niiden koko tai värytys?

b) Leijanrakennusohjeet

Tarvitaan Ohutta leijamateriaalia n, 1m x 75 cm- kokoinen palanen. Ohuita keppejä, lankakerä, teippiä, liimaa, sakset, lankaa, neula ja sakset.

Yksinkertaisen leijan saa rakentamalla kahdesta kevyestä puulistasta tai -kepistä tanakka tukiristikko. Toisen kepin tulee olla kaksi kertaa niin pitkä kuin toisen.

Kepit sidotaan lujasti yhteen vahvalla narulla tai langalla ristikkäin.

Kulmat yhdistetään lyhyillä tikuilla tai langalla niin, että saadaan timantin muotoinen kehikkorakennelma.

Leijamateriaali leikataan kehikon muotoiseksi niin, että siihen jätetään noin neljän cm saumavara. Sitten materiaali asetetaan kehikon päälle ja taitetaan saumavara kehyksen päälle ja se joko ommellaan kiinni tai liimataan huolellisesti.

Leijaan valmistetaan häntä, joka on kaksi kertaa leijan mittainen. Se kiinnitetään leijan kärkeen. Häntään voi kiinnittää koristeeksi koristeeksi paperipaloja, kuten rusetteja tms. Leijan kehikkoon, siihen kohtaan, missä on tikkujen ristikkäinen yhtymäkohta, kiinnitetään ylä- ja alapuolelle langanpätkät. Langat solmitaan lopuksi toisiinsa ja siihen kohtaan kiinnitetään myös lankakerä, jonka avulla leijaa lennätetään.

c) Leijojen piirtäminen

Suunnitelkaa, piirtäkää tai maalatkaa leija yksityiskohtineen A 3-kokoiselle paperille. Voitte myös maalata kuvan, jossa taivaalla lentää useita erilaisia leijoja.

Elokuvassa kuvattiin kaupunkimaisemaa, jossa leijanlennättäjät olivat talojen katolla ja lukuisat leijat kieppuivat taivaalla.

Oppimateriaalin ovat laatineet
luokanopettajat Annika Henriksson ja
Tuula Niiniranta.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa
Puura-Castrén Koulukinosta.

Liite 1 sivu 1 Afganistanin historiasta

Afganistan sijaitsee Etelä-Aasiassa ja sillä on yhteinen raja Turkmenistanin, Uzbekistanin, Tadžikistanin, Kiinan, Pakistanin ja Iranin kanssa. Lähes 50 prosenttia maan pinta-alasta on vähintään kahden kilometrin korkeudessa.

Sen pääkaupungilla, Kabulilla on 3000 vuoden historia. Jo Aleksanteri Suuri kävi siellä. Noin 1500 eKr paikka tunnettiin nimellä Kubha ja se oli luonnollinen kaupan keskus vuorten ympäröimässä laaksossa, josta oli hyvät yhteydet itään ja länteen, pohjoiseen ja etelään. Ptolemaioksen kartoissa Kabul oli Kabura. Hindut ja muslimit taistelivat Kabulin herruudesta 600-800-luvuilla, ja 1200-luvulla se joutui Tsingiskaaniin joukkojen hyökkäyksen kohteeksi. Mogulit pitivät siellä komentoa 1700-luvun puoliväliin asti, kunnes afgaanikuninkaat, jotka edustivat maan valtaheimoa, pashtuja, ottivat ohjat käsiinsä.

Afganistan on kooltaan noin kaksi kertaa Suomen kokoinen ja sen väestön määrän arvioidaan olevan noin 30 miljoonaa. Väestöstä yli 57 prosenttia on alle 18-vuotiaita ja odotettavissa oleva elinikä on 44,5 vuotta. Nykyään Kabulin asukasluvun arvioidaan olevan kahdesta neljään miljoonaa. Suuri osa kaupungista on edelleen raunioina sotien jäljiltä. Käynnissä oleva sota on jo viides Afganistanin sota.

Vuonna 1978 Afganistanin armeijan upseerit järjestivät kommunistikaappauksen. Kommunisteilla oli tukea kaupungeissa, mutta maaseudun väki tuki oikeistoislamisteja. Suurin osa väestöstä asui maaseudulla, missä oikeistoislamistit ja papit johtivat kommunistien vastaisia kapinoita. Koska kommunistien kaappauksella ei ollut enemmistön tukea, heidän ainoa keinonsa pysyä vallassa oli pidättää ihmisiä ja sitten kiduttaa heitä. Kun se ei toiminut, heidän oli pommitettava kyliä. Kun sekin ei toiminut, neuvostoarmeija tulvi rajan yli miehittämään maan ja murtamaan vastarintaa.

Neuvostormeijan miehitys kesti kahdeksan vuotta. Se nojasi osin kidutukseen ja pääosin pommituksiin, kuten miehitys nykyään. Luotettavien arvioiden mukaan venäläiset surmasivat miljoonaa ihmistä, vammauttivat miljoonaa ja ajoivat kuusi miljoonaa maanpakoon – yhteensä kahdeksan miljoonaa 20 miljoonan väestöstä. Se oli neljäs Afganistanin sota.

Sitten Neuvostoliiton armeija lähti. Afgaanien vastarinta oli auttanut taistelussa suurvaltaa vastaan. He olivat voittaneet USA:n tukemien islamistien johdolla ja ratkaisevana oli ollut tavallisten ihmisten rohkeus. Mutta uudet islamistijohtajat pettivät tuon rohkeuden, sillä he taistelivat keskenään ja olivat loputtoman korruptoituneita. Kabulin kaupunki oli säästynyt kaikilta pommituksilta. Nyt islamistien välinen hävitysota tuhosi pääkaupungin, kun he pommittivat, ei toisiaan, vaan työläiskaupunginosia välissään.

Katkeroitunut afgaanikansa käänsi selkensä islamisteille, aivan kuten jotkut olivat kääntäneet selkensä kommunisteille. Ihmiset eivät uskoneet muuhun kuin henkiinjäämiseen, perheistään huolehtimiseen ja yritykseen pitää arvokkuudestaan kiinni. Vuosikausiin ei yksikään keskushallitus kestänyt.

Sitten talibanit virtasivat rajan yli Pakistanista. Monet sotilaista olivat pakolaisleirien poikia. Upseerit olivat Pakistanin armeijasta tai entisiä afganistanilaiskommunisteja. Talibaneilla oli Pakistanin tiedustelupalvelun ja USA:n tuki, sillä USA:n hallitus kuvitteli, että talibanit antaisivat sille öljy- ja kaasujohdon Keski-Aasiasta. Yhdysvallat tuki 80-luvun alussa afganistanilaista muslimivastarintaa neuvostomiehitystä vastaan noin 30 miljoonalla dollarilla vuodessa, ja vuosikymmenen puolesta välistä eteenpäin noin miljardilla vuodessa.

Liite 1 sivu 2 Afganistanin historiasta

Talibanit olivat miltei kaikki pataaneja. Heidän edetessään kautta etelän olivat ihmiset enimmäkseen helpottuneita. Taliban lupasi lujan keskusvaltion, joka toimeenpanisi lakia oikeudenmukaisesti eikä ollut korruptoitunut. Se piti lupauksensa. Nyt ihmiset järkeilivät, että talibanien amerikkalais-tuen ansiosta se saattaisi hyvinkin saada hirvittävät paikalliset sisällissodat loppumaan. Pohjoisessa Taliban nähtiin hyökkäävänä pataaniarmeijana.

Vastarinta alkoi kaupunkien hazara vähemmistöstä, köyhästä ja vahvimmin työväenluokkaisesta ryhmästä. Se johti umpikujaan. Talibanin hallussa oli etelä, itä ja Kabul, pataanialueet. Muuta osia valvoivat eri Neuvostoliiton vastaisen vastarinnan johtajat, islamistit ja vanha uzbekkikommunisti Abdul Rashid Dostum.

Kansa oli jo 22 vuotta kestäneen sodan uuvuttamaa eikä taisteluja juuri käyty. Talibanit ottivat käyttöönsä ankaria hallintakeinoja, joille he saivat mallia hallinnollisen mallin Saudi-Arabiasta. Erityisesti hazarit olivat talibanien silmätikkuina, he ovat etninen vähemmistö, shiamuslimeita. Kylissä talibanit teurastivat miehet ja polttivat kaiken. Monet eivät päässeet pakenemaan ja ihmisiä surmattiin mielivaltaisesti. Yli kaksi miljoonaa afganistanilaisnaista on sotaleskiä ja vielä suurempi määrä naisia kantaa yhteiskunnassa tosiasiallisen perheen pään roolin. Yli kaksi vuosikymmentä jatkunut sota, köyhtyminen, oikeusjärjestelmän rapautuminen ja naisten systemaattinen sulkeminen yhteiskunnallisesta, taloudellisesta ja julkisesta elämästä on vaikuttanut syvästi Afganistanin yhteiskuntaan ja kansaan – erityisesti naisiin. Talibanit kielsivät valtaosin naisten koulutuksen kaupungeissa, mutta sallivat sen maaseudulla, koska heidän sikäläiset tukijansa vaativat sitä.

Afganistan on nykyään monilla mittareilla tarkasteltuna yksi maailman köyhimmistä maista. Esimerkiksi lapsi- ja äitiyskuolleisuus on maailman suurimpia, ja naisiin kohdistuva syrjintä on edelleen yleistä. Myös ruokapula on valtava: kolmannes maan väestöstä elää ilman riittävää ravintoa, Keski-Aasian entisten neuvostotasavaltojen alueella arvioidaan olevan noin kuusi prosenttia maailman öljystä ja 40 prosenttia maakaasusta. Yhdysvaltalaisen Unocal-yhtiö on suunnitellut alueelle maakaasu- ja öljyputkea, joka toisi ainakin Turkmenistanin maakaasua Afganistanin ja Pakistanin kautta Intian valtamerelle.

Afganistanin pääelinkeino on maatalous. Pääasiallisimmat viljelytuotteet ovat vehnä, puuvilla, riisi, maissi ja erilaiset hedelmät. Viljelykelpoista maata on vain noin 12 prosenttia kokonaispinta-alasta. Afganistan on myös yksi maailman suurimmista oopiumin tuottajista. Yli 80 prosenttia Eurooppaan tulevasta raakaopiumista tuotetaan Afganistanissa. Oopiumin viljelyä edistää sen helppo viljeltävyys ja siitä saatava korkea hinta.

Oopiumilla rahoitetaan Talibanin aseita. Afganistanin oopiumin tuotanto estää maan demokratiakemitystä ja mahdollistaa Taliban-liikkeen asehankinnat, käy ilmi Yhdysvaltain ulkoministeriön raportista. Raportin mukaan afganistanilaiset maanviljelijät kasvattivat viime vuonna jo toista vuotta peräkkäin ennätysradon unikoita oopiumin tuotantoon. Niiden viljely lisääntyi kolmanneksen vuodesta 2006 ja tuotot nousivat neljään miljardiin dollariin, mikä vastaa noin kolmannesta Afganistanin bruttokansantuotteesta.

Lähteet: www.mondo.fi, <http://www.yle.fi>, <http://www.kepa.fi/kumppani>, www.murros.net
<http://fi.oneworld.net>, www.ykliitto.fi, www.unifem.fi

Liite 2

Talibanien kiellettyjen asioiden lista

1. Tiettyjen kirjojen lukeminen on kielletty ja epäislamilaista kirjoja omistavat on teloitettava.
2. Kameran omistaminen ilman lupaa on kielletty.
3. Elokuviissa käynti, television ja videoiden katsominen on kielletty.
4. Internetin käyttäminen on kielletty.
5. Musiikin kuunteleminen on kielletty.
6. Kortin peluu on kielletty.
7. Shakin peluu on kielletty.
8. Muiden aatteiden kuin Islamin edistäminen on kielletty.
9. Naisten on peitettävä itsensä koko vartalon peittävällä burkhalla.
10. Naisten työssä käyminen on kielletty, poikkeuksena terveydenhoito mikäli naiset eivät työskentele miesten kanssa eivätkä hoida miespuolisia potilaita.
11. Naiset eivät saa käydä piknikeillä eivätkä turistikohteissa.
12. Leijan lennättäminen on kielletty, sillä se on ajanhaaskausta.
13. Naisista ei saa olla kuvia.
14. Naisten esiintyminen televisiossa tai julkisissa tilaisuuksissa on kielletty.
15. Ihmisten käännäyttäminen Islamin uskosta on kielletty, afgaanit saivat tästä kuolemanrangaistuksen, ulkomaiset karkotettiin.
16. Oopiumin viljeleminen on kielletty.
17. Sääennustusten laatiminen on kielletty.
18. Miesten parran leikkaaminen on kielletty. Parran tulee olla vähintään niin pitkä, että sen voi kiertää ranteen ympärille.
19. Kaikkien miesten on osallistuttava rukouksiin moskeijassa viidesti päivässä.
20. Naiset eivät saa poistua kotoaan ilman mahramin seuraa.
21. Naiset eivät saa asioida miespuolisen kaupanpitäjän kanssa.
22. Jos nainen paljastaa nilkkansa, hänet on ruuskittava.
23. Nauraminen julkisella paikalla on kielletty. Vieraat ihmiset eivät saa kuulla naisen nauravan.
24. Kengät joiden koroista lähtee ääntä on kielletty, sillä vieraat ihmiset eivät saa kuulla naisen askeleita.
25. Kosmetiikka on kielletty. Jos nainen käyttää kynsilakkaa hänen sormensa on katkaistava.
26. Naiset eivät saa urheilla tai käydä urheiluklubilla.
27. Seksuaalisesti viehättävät värit vaatteissa on kielletty.
28. Alaspäin levenevien housujen käyttö on kielletty, myös burkhan alla.
29. Naiset eivät saa pestä vaatteita joessa tai muilla julkisilla paikoilla.
30. Naiset eivät saa olla kotinsa parvekkeella. Kaikki ikkunat on peitettävä niin, ettei naista voi nähdä talon ulkopuolelta.
31. Lintujen pitäminen on kielletty. Jos jollakulla on lintuja, hänet on vangittava ja linnut on tapettava.
32. Miesten on käytettävä islamilaisia vaatteita ja hattua. Kauluspaidan käyttäminen on kielletty.
33. Taloissa tai kirjoissa ei saa olla kuvia.
34. Kaikilla on oltava islamilaiset nimet.
35. Kaikki tien- tai paikannimet, joissa on naisen nimi tai mitään naiseen viittaavaa on muutettava.
36. Kaikkien miespuolisten opiskelijoiden on käytettävä turbaania.
37. Kaikkien ei-muslimien on kiinnitettävä vaatteisiinsa keltainen kangas, jonka avulla heidät voidaan tunnistaa.
38. Urheilijoiden on peitettävä jalkansa ja kätensä kokonaan.
39. Urheilutapahtumien yleisö ei saa hurrata tai taputtaa.
40. Vain Allah on suuri -laulu on sallittu.

Lähde www.ykliitto.fi

LIITE 3**Uutistekstit****Itsemurhaisku Etelä-Afganistanissa****Kandahar.** 17.2.2008 www.hs.fi

Kymmeniä kuoli itsemurhaiskussa Etelä-Afganistanissa. Yli 60 ihmistä on kuollut räjähdyksessä Kandaharin liepeillä, Etelä-Afganistanissa, kertovat viranomaiset. Räjähdys tapahtui paikalla, johon ihmisillä on tapana mennä piknikille. Silminnäkijöiden mukaan paikalla oli räjähdyshetkellä käynnissä koiratappelu, jota oli kerääntynyt katsoomaan suuri joukko ihmisiä. Kuolleiden joukossa on myös lapsia. Haavoittuneita on kymmenittäin. Paikallisviranomaisten mukaan kyseessä oli itsemurhaisku. Taleban-liikkeen kapinalliset ovat tehneet alueella useita itsemurhaiskuja ja räjäyttäneet tienvarsipommeja. Kandaharin räjähdys on Afganistanin tämän vuoden verisin.

Karzai puhui tyttöjen pakkoliittoja vastaan8.3.2008 www.hs.fi

Kabul. Afganistanin presidentti Hamid Karzai pyysi maanmiehiään luopumaan ala-ikäisten tyttärien naittamisesta vastoin heidän tahtoaan, varsinkin paljon iäkkäämmille miehille. YK:n arvioiden mukaan 80 prosenttia afganistanilaisista naisista ei voi vaikuttaa avio- puolisonsa valintaan. Liki kaksi kolmannesta tytöistä naitetaan ennen lain sallimaa avioitumisikää, joka on 16 vuotta. Presidentti muistutti myös naisten koulunkäynnin tärkeydestä. Afganistanissa on alueita, joissa tyttöjen koulunkäynti on estetty.

Isaf-sotilaita kuoli iskussa Afganistanissa

HS 9.3.2008

Itsemurhapommi on tappanut seitsemän ihmistä Etelä-Afganistanissa. Surmansa saaneista kaksi oli tanskalaisia sotilaita ja yksi tshekki. Hyökkäyksessä kuoli lisäksi Isaf-joukkojen afganistanilainen tulkki ja kolme paikallista asukasta. Myös haavoittuneista yksi on tanskalainen sotilas ja kaksi tshekkiä. Isku tehtiin sotilaiden autosaattuetta vastaan Helmandin maakunnassa. Tanskan puolustusministeriön mukaan sotilaat olivat jälleenrakennustöissä.

Pääosa Helmandissa olevista kansainvälisistä sotilaita on brittejä, mutta alueella toimii myös amerikkalaisia ja virolaisia joukkoja. Suomen satakunta sotilasta ovat Kabulissa ja Mazar Sharifissa Pohjois-Afganistanissa. Talebanien hyökkäysten odotetaan edelleen kiihtyvän kevään aikana. Vuodesta 2006 alkaen Afganistanin välivaltaisuudessa on kuollut yli 12 000 ihmistä, heistä 350 ulkomaisia sotilaita.

Ääriryhmät käyttävät itsemurhaiskuissa jopa lapsia4.2.2008 <http://fi.oneworld.net>

YK on huolissaan siitä, että Afganistanissa ja Irakissa on alettu käyttää lapsia itsemurhaiskujen tekijöinä.

YK:n tuoreen raportin mukaan ilmiö on verrattain uusi, mutta erittäin vaikea, koska lapsia käyttävien ryhmien, kuten al-Qaidan ja Talebanin, kanssa ei päästä keskustelemaan asiasta.

Afganistan kieltää neuvottelut

YK:n tehtävänä on vapauttaa lapsisotilaat, mikä tapahtuu yleensä neuvottelemalla heitä käyttävien hallitusten tai sissiryhmien kanssa. YK tarvitsee neuvotteluihin hallituksen suostumuksen, mutta sitä ei ole herunut Afganistanin presidentiltä Hamid Karzailta. Afganistan on päinvastoin karkottanut avustustyöntekijöitä, jotka ovat puhuneet sissien kanssa.

Raporttia lapsista aseellisissa konflikteissa käsitellään YK:n turvallisuusneuvostossa 12. helmikuuta. Raportin mukaan hallitus tai kapinalliset käyttävät yhä lapsisotilaita ainakin 13 maassa.

Raportti pitää erityisen järkyttävänä lasten käyttöä itsemurhaiskujen tekijöinä ja ihmiskilpinä Afganistanissa.

Esimerkiksi viime vuoden helmikuussa 12–15-vuotias poika surmasi itsensä ja vartiomiehen sekä haavoitti neljää siviiliä Khostin kaupungissa. Toinen 14-vuotias saatiin kiinni, kun hän pyrki pommiliiviin puettuna Khostin kuvernöörin puheille.

Viime vuoden maaliskuussa polkupyörällä liikkunut 14-vuotias poika räjäytti itsensä Irakin Hadithassa ja surmasi kolme poliisia.

LIITE 4 ELOKUVA-ARVOSTELUN KIRJOITTAMINEN

Elokuva-arvostelu on **sekä tietoa että mielipiteitä välittävä teksti**. Siinä esitellään elokuvaa ja sen taustoja sekä arvioidaan sitä.

Lähtökohtana on, ettei lukija tunne arvosteltavaa elokuvaa.

- Anna elokuvan perustiedot. Elokvasta on tapana kertoa nimen lisäksi ainakin ohjaaja, valmistumisvuosi ja -maa.
- Esittele elokuvaa niin paljon, että arvosteluasi on mahdollista seurata ja ymmärtää elokuvaa katsomatta. Kaikkia juonenkäänteitä ja ristiriitojen ratkaisuja ei silti pidä kertoa, lukija saattaa haluta nähdä elokuvan itsekkin.

Arvostelua pitää koossa jokin **perusajatus**, jonka kirjoittaja haluaa lukijalle välittää. Se voi olla esimerkiksi elokuvasta tehty tulkinta tai oma näkemys elokuvan onnistumisesta. Aloitus on kiinnostusta herättävä, lopetus harkittu. Faktat ja arviointi lomittuvat – mielipidettä ei kirjoiteta omaksi yksittäiseksi kappaleekseen tekstin loppuun.

Perustele näkemyksesi elokuvasta monipuolisesti ja havainnollisesti, siis poimi elokuvasta perustelut näkemyksillesi.

Valitse **sisällön painotukset ja näkökulma** sekä tekstin sävy julkaisupaikan ja lukijakunnan mukaan. Voit kirjoittaa maltillisesti tai käskevästä, rempseästi tai asiallisesti, humoristisesti tai totisesti jne. Sävy syntyy mm. sanavalinnoista, vastakkainasetteluista, lauseiden ja kappaleiden rakenteista.

Otsikoi arvostelusi **nasevasti**. Voit halutessasi käyttää täsmentävää alaotsikkoa.

Tyypillisiä elokuva-arvostelun aineksia ovat esimerkiksi:

- elokuvan valmistumisvaiheet; idean syntyminen, lähtökohtana olevat teokset jne.
- tekilöiden taustat; ohjaajan ja näyttelijöiden aikaisemmat tekemiset yms.
- elokuvan aiheen ja juonen esittely
- elokuvan tulkinta: mistä elokuva perimmältään puhuu
- elokuvan sijoittaminen johonkin lajiin ja elokuvan historiaan
- toteutuksen esittely ja arviointi; lavastus, puvustus, leikkaus, ohjaus, jne.
- roolisuoritusten arviointi.

Elokuva-arvostelun ohjeet on laatinut Minna Hautaniemi.